

बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार गर्ने सहकारी सङ्घसंस्थामा गरिने
सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतंकवादी कार्यमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धी
निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षण कार्यविधि, २०८२

राष्ट्रिय सहकारी नियमन प्राधिकरण

पुल्चोक, ललितपुर, नेपाल ।

(स्थापना-२०८१)

राष्ट्रिय सहकारी नियमन प्राधिकरण

पुल्चोक, ललितपुर ।

कार्तिक, २०८२

**बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार गर्ने सहकारी सङ्घसंस्थामा गरिने
सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतंकवादी कार्यमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धी
निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षण कार्यविधि, २०८२**

प्रस्तावना: सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतंकवादी क्रियाकलापमा वित्तीय लगानी लगायत सम्बद्ध कसुरसँग सम्बन्धित वित्तीय अपराध निवारण गर्ने सम्बन्धमा सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ) निवारण ऐन, २०६४ र सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ) निवारण नियमावली, २०८१ मा तोकिएका व्यवस्थाहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयनद्वारा बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार गर्ने सहकारी सङ्घसंस्थाहरूमा हुने वित्तीय कारोबारको स्वच्छता एवं पारदर्शिता कायम गर्दै सहकारी वित्तीय प्रणालीलाई संरक्षण गर्न ती संस्थाहरूको निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षण गर्ने कार्यलाई थप व्यवस्थित एवम् प्रभावकारी बनाउन वाञ्छनीय देखिएकोले सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ) निवारण ऐन, २०६४ को दफा ७प.को उपदफा (२) र सहकारी ऐन २०७४ को दफा १०३ज. ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी राष्ट्रिय सहकारी नियमन प्राधिकरणले यो कार्यविधि जारी गरेको छ ।

परिच्छेद - १

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** (१) यस कार्यविधिको नाम “बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार गर्ने सहकारी सङ्घसंस्थामा सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतंकवादी कार्यमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धी निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षण कार्यविधि, २०८२” रहेको छ ।

(२) यो कार्यविधि तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. **परिभाषा:** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा:-

- (क) “अध्यक्ष” भन्नाले राष्ट्रिय सहकारी नियमन प्राधिकरणको अध्यक्ष सम्झनुपर्छ ।
- (ख) “ऐन” भन्नाले सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ) निवारण ऐन, २०६४ सम्झनुपर्छ ।
- (ग) “नियमावली” भन्नाले सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ) निवारण नियमावली, २०८१ सम्झनुपर्छ ।

- (घ) "निरीक्षक" भन्नाले संस्थाको स्थलगत निरीक्षण गर्नको लागि प्राधिकरणबाट खटाइएको निरीक्षण टोलीको सदस्य सम्झनु पर्छ र सो शब्दले प्राधिकरणले सोही कार्यको लागि खटाएका विशेषज्ञ व्यक्ति तथा संस्था समेतलाई जनाउँदछ ।
- (ङ) "प्रमुख कार्यकारी अधिकृत" भन्नाले संस्थाको दैनिक कार्यसञ्चालन नियन्त्रण गर्ने अन्तिम जिम्मेवारी भएको कार्यकारी सञ्चालक, कार्यकारी निर्देशक, महाप्रबन्धक, प्रबन्धक, व्यवस्थापक वा त्यस्तै पदको कर्मचारी सम्झनुपर्छ र सो शब्दले संस्थाको कार्यकारी प्रमुखको रूपमा काम गर्ने अन्य पदाधिकारीसमेतलाई जनाउँछ ।
- (च) "प्राधिकरण" भन्नाले सहकारी ऐन २०७४ को दफा १०३क. बमोजिम स्थापना भएको राष्ट्रिय सहकारी नियमन प्राधिकरण सम्झनु पर्छ र सो शब्दले प्राधिकरणले अख्तियार प्रत्यायोजन गरेका मातहतको कार्यालयलाईसमेत जनाउँछ ।
- (छ) "वित्तीय जानकारी इकाई" भन्नाले ऐनको दफा ९. बमोजिमको वित्तीय जानकारी इकाई सम्झनुपर्छ ।
- (ज) "विनियम" भन्नाले संस्थाको विनियम सम्झनुपर्छ ।
- (झ) "सङ्घ" भन्नाले सहकारी ऐन, २०७४ अन्तर्गत दर्ता भएको जिल्ला विषयगत सहकारी सङ्घ, जिल्ला सहकारी सङ्घ, प्रदेश विषयगत सहकारी सङ्घ, प्रदेश सहकारी सङ्घ, केन्द्रीय विषयगत सहकारी सङ्घ वा विशिष्टीकृत सहकारी सङ्घ सम्झनुपर्छ र सो शब्दले राष्ट्रिय सहकारी महासङ्घसमेतलाई जनाउँछ ।
- (ञ) "सदस्य" भन्नाले संस्थाको सदस्य सम्झनुपर्छ र सो शब्दले नियमावलीको नियम २ को खण्ड (ख) बमोजिमको व्यक्ति समेतलाई जनाउँछ ।
- (ट) "संस्था" भन्नाले बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार गर्ने सहकारी संस्थालाई सम्झनु पर्छ ।
- (ठ) "सुपरिवेक्षक" भन्नाले संस्थाको स्थलगत निरीक्षण वा गैर-स्थलगत सुपरिवेक्षण एवम् प्रतिवेदन कार्यान्वयनमा संलग्न प्राधिकरणका निरीक्षक भन्दा माथिल्लो तहको कर्मचारी सम्झनु पर्छ ।

परिच्छेद - २

परिचय

३. **पृष्ठभूमि:** सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउण्डरिङ) निवारण ऐन, २०६४ र सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउण्डरिङ) निवारण नियमावली २०८१ अनुसार नियमनकारी निकायले गर्नुपर्ने कामहरू पुरा गर्न राष्ट्रिय सहकारी नियमन प्राधिकरणले सहकारी संस्थाहरूको लागि निर्देशनहरू जारी गर्ने सो अनुसार अनुगमन गर्ने र देखिएका कैफियतहरूमा सुधारको लागि निर्देशन दिने कामहरू शुरुवाती चरणमै रहेको छ ।

एसिया प्यासिफिक ग्रुपले नेपालको पारस्परिक मुल्यांकन, २०२३ सम्पन्न गरी सार्वजनिक गरेको प्रतिवेदनमा नेपालले सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतंकवादी कार्यमा वित्तिय लगानी निवारण सम्बन्धी धेरै विषयहरूमा गर्नु पर्ने कार्य उल्लेख छ । त्यसैगरी फाइनान्सियल एक्सन टाक्स फोर्सले (FATF) नेपाललाई ग्रे लिष्टमा राखे निर्णय गरिसकेको अवस्था छ ।

सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण तर्फ बाँकी कामहरू सम्पन्न गर्न नेपाल सरकार मन्त्रीपरिषदबाट "सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतंकवादी कार्यमा वित्तिय लगानी निवारण सम्बन्धी राष्ट्रिय रणनीति तथा कार्ययोजना (२०८१/८२-२०८५/८६)" स्वीकृत भएको छ । त्यसैगरी ग्रे लिष्टबाट बाहिरिन नेपालले गर्नुपर्ने कामहरू समेटिएको कार्ययोजना समेत एफएटिएफबाट स्वीकृत भएको छ । सोही कार्ययोजनाको आधारमा अर्थमन्त्रीज्यूको संयोजकत्वमा बसेको निर्देशन समितिको बैठकबाट "ग्रे लिष्टबाट बाहिरिने शीघ्र सुधारात्मक क्रियाकलापको विस्तृतीकरण, २०८२" स्वीकृत भइ कार्यन्वयनमा आएको छ । सो बमोजिम राष्ट्रिय सहकारी नियमन प्राधिकरणबाट हुने निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षणलाई अझ प्रभावकारी बनाउन यो कार्यविधि बनाई लागु गरिएको छ ।

४. **उद्देश्य :** यो कार्यविधिको उद्देश्य सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतंकवादी कार्यमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धी ऐन, कानूनको पालनाको दृष्टिकोणले जोखिममा रहेका सहकारी संस्थाहरूको पहिचान, त्यस्ता संस्थाहरूको प्राथमिकताको आधारमा अनुगमन गर्ने, अनुगमन प्रतिवेदनको आधारमा कारवाही गरी सम्पत्ति शुद्धीकरण कानूनको पालनामा प्रभावकारिता ल्याउने हुनेछ ।
५. **क्षेत्र तथा सीमा :** यस कार्यविधिले प्राधिकरणको सुपरिवेक्षणीय दायरामा पर्ने सहकारी संस्थाहरूमा सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतंकवादी कार्यमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धी निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षण कार्यलाई मात्र समेटेको छ ।

६. निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षणको लागि नीतिगत आधारहरू : प्राधिकरणले सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतंकवादी कार्यमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धि गर्ने निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षणसम्बन्धि कानूनी तथा नीतिगत आधारहरू देहायबमोजिम रहेको छ :-

- सहकारी ऐन, २०७४
- सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ) निवारण ऐन, २०६४
- सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ) निवारण नियमावली, २०८१
- सहकारी संस्थाहरूका लागि जारी लक्षित वित्तीय प्रतिबन्धसम्बन्धी मार्गदर्शन
- प्राधिकरणले सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतंकवादी कार्यमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धी जारी गरेको निर्देशन
- प्राधिकरणले निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षण गर्न सक्ने भनी उल्लेख भएका अन्य प्रचलित ऐन, कानून तथा निर्देशनहरू

७. सुपरिवेक्षकीय उपकरण तथा विधि : निरीक्षणको क्रममा निरीक्षण टोलीले संस्थाको व्यवसायको प्रकृति एवम् आवश्यकतानुसार देहायबमोजिमको उपकरण तथा विधि प्रयोग गर्न सक्नेछ:-

(क) चेकलिष्ट :

अनुपालना तथा निरीक्षण क्षेत्र समेटिएको विस्तृत चेकलिष्ट तयार गरी प्रयोग गर्न सक्नेछ ।

(ख) नमूना छनौट :

कारोबार, अभिलेख, सदस्यको बचत तथा ऋण फाइल, सम्झौतासम्बन्धी फाइल लगायतको नमूना (Sample) छनौट गरी समीक्षा गर्न सक्नेछ ।

(ग) सोधपुछ तथा छलफल :

सञ्चालक, व्यवस्थापन तथा कर्मचारीहरूसँग सोधपुछ तथा छलफल गर्न सक्नेछ ।

(घ) कागजातको समीक्षा :

सञ्चालक समितिको निर्णयको माइन्सूट, नीति तथा प्रक्रियासम्बन्धी कागजात, कानूनी कागजात लेखापरीक्षण प्रतिवेदन, ट्रायल ब्यालेन्स, कर्जा फाइल, बैंक स्टेटमेण्ट लगायतका कागजातहरूको आवश्यकतानुसार समीक्षा गर्न सक्नेछ ।

(ङ) सिस्टम तथा सफ्टवेयर समीक्षा :

संस्थाले कार्यान्वयनमा ल्याएका सूचना प्रविधिसम्बन्धी सिस्टम तथा सफ्टवेयर समीक्षा गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद-३

निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षण सम्बन्धी कार्य प्रक्रिया

८. जोखिममा आधारित सहकारी संस्थाको छनौट :

प्राधिकरणले सहकारी संस्थाहरूको सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतंकवादी कार्यमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धी ऐन, कानूनको पालनाको अनुगमन गर्दा उच्च जोखिम भएका संस्थालाई प्राथमिकता दिई छनौट गर्नेछ। यसरी छनौट गर्दा प्राधिकरणबाट भौगोलिक कार्यक्षेत्रको आधारमा कायम आफ्नो प्रत्यक्ष अधिकार क्षेत्रमा रहेका सहकारी संस्था र ५० करोड भन्दा बढी कारोबार हुने सहकारी संस्थालाई प्राथमिकतामा राखिनेछ। साथै, जोखिमको आधारमा निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षणकालागि निम्न विवरणहरूलाई आधारमानी संस्था छनौट गरिनेछ :

- संस्थाको प्रकृति, कार्यक्षेत्र, सदस्यता र भौगोलिक अवस्थिति,
- सहकारी संस्थाको वार्षिक कारोबार रकम,
- उच्च पदस्थ व्यक्तिसँगको कारोबार,
- संस्थाको ऋण तथा लगानीको अवस्था,
- खराब ऋणको अवस्था,
- सघन अनुगमनबाट प्राप्त जोखिमको अवस्था,
- प्राधिकरण समक्ष प्राप्त भएका सूचना उजुरी तथा गुनासो,
- सञ्चार माध्यम तथा विभिन्न नियमनकारी निकायबाट प्राप्त विश्वसनीय सूचना तथा जानकारी,
- सघन अनुगमनबाट प्राप्त सहकारी संस्थाको सम्पत्ति शुद्धीकरण कानूनको पालनाको अवस्था,
- ३० लाख भन्दाबढी बचत जम्मा गर्ने वा ऋण प्राप्त गर्ने व्यक्तिहरूको संख्या
- राष्ट्रिय जोखिम मूल्यांकन प्रतिवेदनले उच्च तथा मध्यम जोखिम क्षेत्र भनि तोकेको क्षेत्रमा कार्यरत संस्थाहरू,
- भौगोलिक क्षेत्रको आधारमा बढी जोखिम युक्त हुन सक्ने क्षेत्रमा कार्यरत संस्थाहरू ।

९. सहकारी संस्थाहरूको निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षण विधि :

प्राधिकरणले सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतंकवादी कार्यमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धि ऐन कानूनको पालनाको लागि यस कार्यविधिको आधारमा सहकारी संस्थाहरूको देहाय बमोजिम निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षण गर्नेछ :

क. स्थलगत निरीक्षण

१. स्थलगत निरीक्षणको लागि प्राधिकरणले कार्यरत कर्मचारीहरूको टोली बनाई अनुगमनमा खटाउनेछ। टोली प्रमुखले निरीक्षण कार्य सम्पन्न गर्नको लागि टोली सदस्यहरू बीच जिम्मेवारीको बाँडफाँड समेत गर्न सक्नेछ ।
२. निरीक्षण टोलीले सामान्यतया निरीक्षणको लागि आवश्यक कागजात तथा विवरणहरूको सूची तयार गरी निरीक्षण सुरु हुनु अगावै सम्बन्धित संस्थामा सम्पर्क/पत्राचार गर्नेछ। साथै, कुनै कागजात अध्ययनको लागि आवश्यक परेमा निरीक्षण सुरु हुनु अगावै प्राधिकरणमा नै मगाई अध्ययन गर्न सक्नेछ ।
३. निरीक्षणको क्रममा निरीक्षण टोलीले प्राधिकरणले तोकेबमोजिमको आचारसंहिताको पालना गर्नुपर्नेछ। आवश्यकतानुसार निरीक्षणको क्रममा प्राप्त गरेका तथ्य, विवरण, कैफियत र अन्य सम्बन्धित विषयको अभिलेख/प्रमाण विद्युतीय रुपमा वा भौतिक प्रतिको रुपमा राख्नेछ ।
४. निरीक्षण टोलीले निरीक्षण कार्य सम्पादन गरेपछि स्थलगत निरीक्षणको क्रममा देखिएका विषयवस्तु तथा कैफियत समेटेर निरीक्षण प्रतिवेदनको मस्यौदा तयार गर्नेछ ।
५. निरीक्षण सम्पन्न भएपश्चात् निरीक्षण टोलीले यथाशक्य निरीक्षण अवधिको अन्तिम दिनमा निरीक्षणको क्रममा देखिएका प्रारम्भिक कैफियत सम्बन्धित संस्थाको प्रत्युत्तरको लागि ७ कार्यदिनको समय दिई उक्त संस्थालाई उपलब्ध गराउने छ । प्रत्युत्तर प्राप्त भएको ७ कार्यदिन भित्र संस्थाको प्रत्युत्तर, अन्तिम कैफियत तथा प्रस्तावित निर्देशन (भएमा) समेत समावेश गरी निरीक्षण प्रतिवेदन प्राधिकरणमा स्वीकृतिका लागि टिप्पणी सहित पेश गर्नेछ ।

६. निरीक्षण अवधिको अन्तिम दिनमा प्रारम्भिक कैफियत दिनसक्ने अवस्था नभएमा टोली प्रमुखले टोली पर्यवेक्षक वा निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षण प्रमुखको स्वीकृतिमा वढीमा ३ कार्यदिन भित्र प्रत्युत्तर पेश गर्ने गरी सम्बन्धित संस्थामा प्रारम्भिक कैफियत पठाउन सक्नेछ ।
७. निरीक्षणको क्रममा देखिएको कैफियतको गाम्भीर्यताको आधारमा प्रारम्भिक कैफियत सम्बन्धित संस्थालाई नदिई अन्तिम प्रतिवेदन तोकिएको समयभित्र प्राधिकरणमा पेश गर्न सक्नेछ ।
८. प्रारम्भिक कैफियत दिइएको अवस्थामा प्रत्युत्तर प्राप्त भएको ७ कार्यदिन भित्र र प्रारम्भिक कैफियत नदिइएको अवस्थामा निरीक्षण सम्पन्न भएको ७ कार्य दिनभित्र निरीक्षण प्रतिवेदन तयार गरी प्राधिकरणमा पेश गर्नेछ ।
९. निरीक्षण टोलीले स्थलगत निरीक्षण प्रतिवेदन एवम् प्रस्तावित निर्देशन कारवाही सहितको टिप्पणी स्वीकृतिका लागि पेश गर्नेछ । अख्तियारप्राप्त अधिकारी/समितिबाट स्वीकृत भएबमोजिम आवश्यक पत्राचार गर्नेछ र सामान्यतया निर्देशन कार्यान्वयनको अवस्थासहित आवश्यक कागजात प्रमाण १५ दिनभित्र पेश गर्न निर्देशन दिनेछ । कारवाही गरिएको भएमा सोको जानकारी सम्बन्धित सबै पक्षलाई समेत जानकारी दिनेछ ।
१०. निरीक्षण टोलीले प्रतिवेदन बमोजिमको निर्देशन दिने वा कारवाही गर्ने प्रक्रिया पूरा भएपश्चात् सम्बन्धित निरीक्षण प्रतिवेदन तथा सोसँग सम्बन्धित महत्वपूर्ण कागजातहरू सहित आन्तरिक प्रशासन इकाई वा तोकिएको इकाईमा सक्कल फाइल बुझाउनेछ । त्यसपछिको कार्यान्वयनको जिम्मा सोहि इकाईको हुनेछ ।
११. निरीक्षण टोलीले कार्यविधि अनुसार संस्थाको निरीक्षण गर्ने र प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्नेछ । सो प्रतिवेदनमा प्राधिकरणले बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार गर्ने सहकारी सङ्घसंस्थालाई जारी गरिएको सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतंकवादी कार्यमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धी निर्देशन अनुकूल हुनेगरी निम्न विवरण समावेश गर्नुपर्नेछ:-
 - सहकारी संस्थाले कार्यविधि बनाइ लागु गरेको भए कुन साधारण सभाले पारित गरेको हो सो साधारण सभाको निर्णय,

- कार्याविधि अद्यावधि गरे/नगरेको,
- सदस्य पहिचान तथा सम्पुष्टिको अवस्था,
- सदस्य पहिचान फाराम भराएको सदस्य संख्या र अद्यावधिक गराएको सदस्य संख्या
- संस्थामा भएका उच्च पदस्थ व्यक्तिको संख्या,
- कार्यान्वयन अधिकारी तोके/नतोकेको,
- अनुगमन गर्दाको मिति भन्दा एक वर्ष अगाडिदेखि पठाएका सीमा तथा शंकास्पद कारोबारको प्रतिवेदन संख्या,
- वित्तीय जानकारी इकाईको गोएमएल (goAML)मा आवद्ध भई नियमानुसारको सीमा तथा शंकास्पद कारोबार प्रतिवेदन पठाएको/नपठाएको,
- सदस्यहरुको स्तर अनुसार जोखिम वर्गिकरण गर्दा लिइएका आधारहरु ।
- जोखिम मूल्यांकन प्रतिवेदन तयार गरे/नगरेको,
- संचालक समितिले नियमित समिक्षा गर्ने गरे/नगरेको ।

ख. गैरस्थलगत सुपरिवेक्षण

१. गैरस्थलगत सुपरिवेक्षण सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतंकवादी कार्यमा वित्तीय लगानी निवारण इकाईले गर्नेछ ।
२. यसरी सुपरिवेक्षण गर्दा प्राधिकरणमा सम्पत्ति शुद्धीकरणको सन्दर्भमा गरेको नियमित रिपोर्टिंग गरे/नगरेकोलाई विश्लेषण, विभिन्न माध्यमबाट प्राप्त निवेदन तथा गुनासोको विश्लेषण, सहकारी संस्थाहरुको वेबसाइटमा उपलब्ध सूचना तथा विवरणहरुको विश्लेषण, सार्वजनिक रूपमा प्रकाशनमा आएका समाचारहरुको विश्लेषण, विश्वस्वनिता तथा त्यसको गाम्भीर्यतालाई आधार बनाइनेछ ।
३. सुपरिवेक्षणको क्रममा संस्थासँग पत्र वा इमेल वा फोन मार्फत इकाईले विवरण माग गर्न सक्नेछ । प्राप्त विवरणको आधारमा अध्ययन तथा विश्लेषण गरी सुपरिवेक्षण गर्न सक्नेछ र सो सम्बन्धि प्रतिवेदन अख्तियार प्राप्त अधिकारी समक्ष पेश गर्नेछ । आवश्यकतानुसार संस्थाको पदाधिकारीसँग गैर-स्थलगत रूपमा छलफल तथा अन्तरक्रिया गर्न सक्नेछ ।

४. संस्थासंग थप सोधपुछ गर्नुपर्ने अवस्थामा वा संस्थालाई कारवाही गर्नुपर्ने अवस्था देखिएमा प्राधिकरणले स्थलगत निरीक्षण, अनुगमनको लागि टोली खटाउनेछ। यसरी खटिएको स्थलगत निरीक्षण टोलिले गैरस्थलगत सुपरिवेक्षणको प्रतिवेदन समेतलाई आधारको रूपमा लिई तोकिएको प्रक्रिया अनुसार निरीक्षण सम्पन्न गर्नेछ।

ग. आकस्मिक निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षण

प्राधिकरण समक्ष प्राप्त भएका सूचना, उजुरी तथा गुनासो र सञ्चार माध्यम तथा विभिन्न नियमनकारी निकायबाट प्राप्त सूचना तथा जानकारीको आधारमा प्राधिकरणबाट आकस्मिक सुपरिवेक्षण गरिनेछ। यसरी निरीक्षण गर्दा निरीक्षण टोलीले आवश्यकता अनुसारको रिपोर्टिंग वा स्थलगत रिपोर्टिंगको ढाँचामा प्रतिवेदन पेश गर्नेछ।

१०. प्रतिवेदन स्वीकृति, निर्देशन तथा कारवाही सम्बन्धि प्रक्रिया :

१०.१ स्थलगत निरीक्षण प्रतिवेदन, गैर-स्थलगत सुपरिवेक्षण प्रतिवेदन तथा आकस्मिक निरीक्षण निरीक्षण प्रतिवेदन स्वीकृति प्रक्रिया तथा संस्था वा संस्थाका पदाधिकारीलाई गरिने कारवाहीको प्रक्रिया सम्बन्धित टोली/ इकाईबाट (स्थलगत निरीक्षण टोली, गैर-स्थलगत सुपरिवेक्षण इकाई एवम् कार्यान्वयन तथा अनुपालना इकाई) सुरु गर्न सकिने छ ।

१०.२ नियम उल्लङ्घनको प्रकृति हेरी प्राधिकरणले कारवाही गर्नुपर्ने भए प्राधिकरणले र नेपाल सरकारको सम्बन्धित निकायको क्षेत्राधिकारभित्र पर्ने भए सो निकायलाई आवश्यक छानविन तथा कारवाहीका लागि लेखी पठाउन सक्नेछ ।

१०.३ संस्था वा संस्थाका पदाधिकारीलाई कारवाही गर्दा नियमन उल्लङ्घनको विवरण उल्लेख गरी १५ दिनको म्याद दिई लिखित स्पष्टीकरण सोध्नु पर्नेछ। सम्बन्धित संस्था वा पदाधिकारीले उक्त समयभित्र स्पष्टीकरण पेश गर्नुपर्नेछ। तर, संस्थालाई सचेत वा लिखित चेतावनीको कारवाही गर्दा स्पष्टीकरण सोध्न अनिवार्य हुने छैन ।

१०.४ बुँदा १०.३ बमोजिम पेश भई आएको स्पष्टीकरण चित्तबुझ्दो भएमा प्राधिकरणले कारवाही प्रस्ताव नगरी थप कार्य अघि बढाउनेछ । स्पष्टीकरण पेश नभएमा वा पेश भएको स्पष्टीकरण चित्तबुझ्दो नभएमा नियमन उल्लङ्घनको प्रकृति तथा गाम्भीर्यताहेरी प्राधिकरणले राय वा विवेचनासहित कारवाहीको प्रस्ताव अगाडि बढाउनेछ।

१०.५ बुँदा १०.४ बमोजिम प्रस्ताव समावेश भएको टिप्पणी अख्तियार प्राप्त अधिकारी/समितिबाट स्वीकृत भई आएपश्चात् सोहीबमोजिम सम्बन्धित इजाजतपत्र प्राप्त संस्था वा संस्थाका पदाधिकारीलाई ७ कार्यदिन भित्र पत्राचार गर्नेछ र कारवाहीको कार्यान्वयन प्राधिकरणको अनुपालना तथा कार्यान्वयन इकाईमार्फत् वा तोकिएको इकाईमार्फत् गरिनेछ ।

१०.६ संस्थालाई तथा सम्बन्धित संस्थाका पदाधिकारी वा कर्मचारीहरूलाई गर्ने कारवाहीको रिपोर्ट सहितको टिप्पणी सम्बन्धमा स्पष्टिकरण वा लिखित रुपमा सचेत गराउदा अध्यक्षले स्वीकृत गर्नसक्नेछ र त्यो भन्दा माथिको प्रशासनिक वा आर्थिक कारवाही अध्यक्षको सिफारिसमा संचालक समितिले स्वीकृत गर्नेछ ।

११. अनुपालना तथा कार्यान्वयनसम्बन्धी कार्य :

११.१ आन्तरिक प्रशासन इकाई तथा गैर-स्थलगत सुपरिवेक्षण इकाईबाट वा तोकिएको इकाईबाट प्राप्त स्थलगत निरीक्षण प्रतिवेदन तथा गैर-स्थलगत रुपमा गरिएको सुपरिवेक्षण प्रतिवेदन सहितको स्वीकृत टिप्पणी फाइल अनुपालना तथा कार्यान्वयन इकाई वा तोकिएको इकाईले देहाय बमोजिमको ढाँचामा छुट्टै रजिस्टर खडागरी अभिलेख गर्नेछ र सुरक्षित रुपमा राख्नेछ ।

क्र.सं.	संस्थाको नाम	निरीक्षण अवधि	प्रतिवेदन स्वीकृत मिति	निर्देशनको कार्यान्वयनको अवस्था पेश गर्नुपर्ने मिति	कैफियत

११.२ अनुपालना तथा कार्यान्वयन इकाई तथा तोकिएको इकाईले संस्थाबाट पेश भएको कार्यान्वयनको अवस्था समीक्षा गरी निर्देशन पालना भएको देखिएमा सो विवरण उल्लेख गरी र पालना भएको यकिन गर्न नसकिएमा आवश्यकता अनुसार थप निर्देशन दिने वा आगामी स्थलगत निरीक्षणमा यकीन गर्ने विषय समावेश गरी तीन महले प्रतिवेदन तयार गर्नेछ । इकाईले यस्तो तीन महले प्रतिवेदन कार्यकारी निर्देशकसमक्ष पेश गर्नेछ ।

११.३ अनुपालना तथा कार्यान्वयन इकाई तथा तोकिएको इकाईले निरीक्षण प्रतिवेदनको आधारमा गरिएको, गैर-स्थलगत सुपरिवेक्षण इकाईमार्फत् गरिएको र अनुपालना तथा

कार्यान्वयन इकाईमार्फत् वा तोकिएको इकाईमार्फत् गरिएको सम्पूर्ण कारवाही, सजाय वा जरिवानासम्बन्धि देहायबमोजिमको छुट्टै अभिलेख राख्नेछ । इकाईमार्फत् गरिएको कारवाहीको जानकारी पराधिकरणको वेबसाइटमा प्रकाशन गर्नसक्नेछ ।

क्र.सं.	संस्थाको नाम	पदाधिकारी/कर्मचारीलाई कारवाही गरिएको भए निजको नाम	कारवाही वा सजायको किसिम	कारवाही वा सजायको मिति	कैफियत

- ११.४ संस्थालाई गरिएको कारवाहीको कार्यान्वयन आवश्यकतानुसार अनुपालना तथा कार्यान्वयन इकाईमार्फत् गरिनेछ । कारवाहीको अनुपालना नभएर थप वा माथिल्लो तहको कारवाही गर्नुपरेमा समेत अनुपालना तथा कार्यान्वयन इकाईमार्फत् कारवाही अगाडि बढाउन सकिनेछ । संस्थालाई दिइएका निर्देशनहरूको कार्यान्वयन अवस्थाका बारेमा सम्बन्धित संस्थाका पदाधिकारी तथा कर्मचारीलाई इमेल वा पत्राचार गरी वा प्राधिकरणमा उपस्थित गराई थप बुझ्न सकिनेछ ।
- ११.५ अनुपालना तथा कार्यान्वयन इकाईले अर्धवार्षिक रुपमा अनुपालना तथा कार्यान्वयन सम्बन्धी प्रतिवेदन तयार गर्नेछ । यस्तो अर्धवार्षिक अवधि समाप्त भएपश्चातको त्रयमासभित्र प्रतिवेदन अध्यक्षसमक्ष जानकारीको लागी पेश गर्नेछ ।
- ११.६ अनुपालना तथा कार्यान्वयन इकाई वा तोकिएको इकाईले इकाईमार्फत् भएको कारवाहीसम्बन्धी टिप्पणीसहितको विवरण तथा अर्धवार्षिक प्रतिवेदनको विद्युतीय प्रति अभिलेख राखी सक्कल प्रति सुरक्षित राख्नेछ ।
- ११.७ अन्य बाहिरका निकायबाट निरीक्षण प्रतिवेदन वा अन्य विवरण माग भई आएमा सम्बन्धित कार्यकारी निर्देशकको स्वीकृति वा निर्देशानुसार मात्र प्रतिवेदन वा अन्य विवरण उपलब्ध गराउन सकिनेछ ।
- ११.८ अनुपालना तथा कार्यान्वयन इकाई वा तोकिएको इकाईले आफ्नो कार्य सम्पादनको क्रममा आवश्यकतानुसार सम्बन्धित निरीक्षण टोली तथा प्राधिकरणका अन्य इकाईसँग सहयोग लिन वा समन्वय गर्न सक्नेछ ।

१२. विवरण तयार गर्ने: सम्पत्ति शुद्धीकरण (निवारण) इकाईले विभिन्न शाखासँग समन्वय गरी निम्न अनुसारका विवरणहरूको सूची तयार गर्नेछः-

- बार्षिक कारोवारको आधारमा सहकारी संस्था,
- आन्तरिक कार्यविधि बनाई लागु गरेका सहकारी संस्था,
- सम्पत्ति शुद्धीकरण सम्बन्धि अनुगमन तथा निरीक्षण भएका सहकारी संस्था,
- सम्पत्ति शुद्धीकरण सम्बन्धमा प्राप्त भएका उजुरी सम्बन्धि विस्तृत विवरण,
- चालु आर्थिक वर्षमा सघन अनुगमनसंगै सम्पत्ति शुद्धीकरण सम्बन्धि निरीक्षणको लागि तोकिएको संस्था,
- सम्पत्ति शुद्धीकरण सम्बन्धि मात्र चालु आर्थिक वर्षमा निरीक्षणको लागि तोकिएको संस्था,
- निरीक्षण तथा अनुगमन सम्पन्न भैसकेका सहकारी संस्थाहरूले सम्पत्ति शुद्धीकरण कानूनको पालना गरे/नगरेको अवस्था,
- सम्पत्ति शुद्धीकरण सम्बन्धि कारवहीमा परेका संस्थाहरूको विस्तृत विवरण ।

राष्ट्रिय सहकारी नियमन प्राधिकरण

पुल्चोक, ललितपुर, नेपाल ।

(स्थापना-२०६१)

अनुसूची-१

कार्यविधिको बुँदा ९ सँग सम्बन्धित
स्थलगत निरीक्षण (अन्तिम) प्रतिवेदनको ढाँचा
आवरण पृष्ठको नमूना

(संस्थाको नाम)

श्री.....

(ठेगाना) को

सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतंकवादी कार्यमा वित्तीय लगानी निवारण

सम्बन्धी स्थलगत निरीक्षण प्रतिवेदन, २०८...

राष्ट्रिय सहकारी नियमन प्राधिकरण

पुल्चोक, ललितपुर ।

...(महिना)...(साल)

खण्ड (क)

पृष्ठभूमि

१. निरीक्षणको उद्देश्य
२. निरीक्षणको क्षेत्र र सीमा
३. निरीक्षण टोली
४. निरीक्षणको अवधि

खण्ड (ख)

विवरण तथा मूल्याङ्कन

१. संस्थाको परिचय तथा विवरण
संस्थागत परिचय, संगठनात्मक संरचना, शेयर सदस्य, सञ्चालक समिति, लेखा सुपरिवेक्षण समिति, उच्च व्यवस्थापन लगायतका आवश्यक विवरण ।
२. संस्थागत सुशासन तथा जोखिम व्यवस्थापन
सञ्चालक समितिको कार्य तथा भूमिका, कम्पनीको नीतिगत व्यवस्थाहरु, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, जोखिम व्यवस्थापन, अनुपालना संस्कृति ।
३. वित्तीय अवस्था तथा सबलता
पुँजी तथा जगेडा कोष, कोष व्यवस्थापन, नाफा नोक्सानको अवस्था, वित्तीय अनुपात लगायत आवश्यकता अनुसारको वित्तीय विश्लेषण ।
४. सञ्चालन प्रक्रिया तथा लेखा व्यवस्थापन
लेखा व्यवस्थापन, सूचना प्रविधि, अभिलेख व्यवस्थापन, सञ्चालनसम्बन्धी अन्य विषय वस्तु ।
५. सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतंकवादी कार्यमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धी अनुपालना
नीति तथा कार्यविधिको उपलब्धता र पर्याप्तता, उच्च व्यवस्थापन तथा सञ्चालक समितिमा छलफल, सम्बन्धित विषयमा जारी निर्देशन पालनाको अवस्था, नियामकीय निकायमा नियमित रिपोर्टिङको अवस्था आदी ।

खण्ड (ग)

कैफियत, प्रत्युत्तर तथा प्रस्तावित निर्देशन

१. प्रारम्भिक कैफियत र प्रत्युत्तर
२. अघिल्लो निरीक्षण प्रतिवेदनको कार्यान्वयन अवस्था
३. अन्तिम कैफियत तथा प्रस्तावित निर्देशन/कारवाही (सुझाव भए सोसमेत)